

Дмитренко І.,
докторант кафедри національної безпеки,
публічного управління та адміністрування
Державний університет «Житомирська політехніка»

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ

Розширення інституційної спроможності - це процес посилення здатності суб'єктів державного управління, закладів охорони здоров'я або будь-якої іншої організації ефективно виконувати свої функції, реалізовувати стратегічні цілі та адаптуватися до нових викликів цифрової трансформації в умовах євроінтеграції.

Зважаючи на комплекс визначених питань проблем цифрової трансформації в попередніх дослідженнях пропонуємо наступний комплексний механізм розширення інституційної спроможності державного управління цифровою трансформацією системи охорони здоров'я

Комплексний механізм розширення інституційної спроможності державного управління цифровою трансформацією системи охорони здоров'я, має охопити сукупність напрямів, зокрема:

1. Розширення інституційної спроможності для забезпечення безпечного вторинного використання медичних даних (health data access body (орган з доступу до медичних даних)). Даний напрямок може відбуватися двома шляхами: 1) утворення нового суб'єкту державного управління - Національного агентства з доступу до медичних даних (NDAB Ukraine); 2) наділення відповідними повноваженнями існуючого суб'єкту. Не залежно від обраного варіанту завдання на дану інституцію покладатимуться наступні завдання:

- видача дозволів на доступ до даних;
- забезпечення анонімізації та псевдонімізації;
- управління безпечними середовищами обробки;
- контроль вивантаження результатів;
- адміністрування реєстру відмов пацієнтів;
- забезпечення інтеграції в єдину мережу HealthData@EU;
- прийняття участі в наукових дослідженнях;
- регуляторна діяльність щодо суб'єктів медичних даних.

2. Налагодження інформаційно-комунікаційної системи між цифровою системою національної системи охорони здоров'я з європейськими транскордонними мережами, що потрібно здійснити наступним чином:

- організаційно-інституційне забезпечення - надати функції та статус НСРН ДП «Електронне здоров'я», яке є адміністратором Центральної бази даних ЕСОЗ)

- інформаційно-інфраструктурне забезпечення: побудова вузла взаємодії (NSRN Node); впровадження єдиного формату EENRxF; гармонізація медичних кодифікаторів;

- нормативно-правове забезпечення: внесення змін до Постанови КМУ Про затвердження Порядку функціонування ЕСОЗ; розробка Порядку транскордонного обміну медичними даними; угода про приєднання до мережі MyHealth@EU.

3. Розширення інституційної спроможності для забезпечення використання штучного інтелекту в медицині. Реалізація зазначеного можливе наступними шляхами:

а) утворення спеціалізованого суб'єкту державного управління, що вступатиме Регулятором технологій штучного інтелекту - визначення

національного компетентного органу, відповідального за координацію державної політики, нагляд за дотриманням вимог законодавства у сфері ІІІ, координацію діяльності галузевих регуляторів, ведення реєстру високоризикових систем ІІІ, моніторинг системних ризиків та взаємодію з відповідними інституціями Європейського Союзу.

б) розширення повноважень ДЛЗ (Держлікслужби) щодо ринкового нагляду за ІІІ-медичними виробами,

4. Розширення інституційної спроможності державного управління щодо захисту медичних даних пропонуємо здійснити шляхом створення незалежного наглядового органу - Національна комісія з питань захисту персональних даних та доступу до публічної інформації. Ключовими повноваженнями в реалізації механізмів державного управління цифровою трансформацією системи охорони здоров'я, пропонуємо визначати: регуляторний нагляд; затвердження стандартів та методологій; аудит та контроль медичних ІІІ-алгоритмів; реагування на інциденти та розслідування витоків.

5) Розширення повноважень АМКУ пропонуємо здійснити шляхом внесення змін в Закону України «Про захист економічної конкуренції»:

- право визначати «Цифрових гейткіперів»: встановити критерії для цифрових медичних платформ (за кількістю активних пацієнтів/лікарів на місяць та оборотом);

- заборона прямої та опосередкованої пріоритетизації: заборона гейткіперам застосовувати алгоритми, що надають вищий рейтинг власним послугам;

- забезпечення рівних умов: вимога застосовувати прозорі, об'єктивні та недискримінаційні параметри ранжування для всіх учасників ринку;

- право аудіювати алгоритми та аналізувати вихідний код: АМКУ має отримати доступ до технічної документації та алгоритмів видачі цифрових сервісів для перевірки на наявність прихованої пріоритетизації власних продуктів;

- застосування оборотних штрафів та строкових приписів: повноваження видавати приписи про негайну зміну алгоритму та накладати штрафи за порушення цієї заборони.

Розширення інституційної спроможності державного управління цифровою трансформацією системи охорони здоров'я є критичною передумовою для її євроінтеграції та відповідності сучасним регламентам ЄС. Для вирішення визначеної проблеми розроблено комплексний механізм розширення інституційної спроможності державного управління цифровою трансформацією системи охорони здоров'я, який передбачає поєднання утворення нових спеціалізованих суб'єктів, розширення компетенцій існуючих органів та формування міжінституційної взаємодії. Обґрунтовано альтернативні моделі формування суб'єкту державного управління щодо вторинного використання медичних даних та визначено організаційно-інституційне забезпечення транскордонної взаємодії з європейськими мережами. Запропоновано інституційну модель регулювання ІІІ в медицині через поєднання загального регулятора ІІІ, галузевої компетенції МОЗ України та ринкового нагляду Держлікслужби; визначено напрями розвитку інституційної спроможності у сферах кібербезпеки, захисту персональних даних та економічної конкуренції.